Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 209. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 29-го ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1955. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 209. VOL. LXII.

АЙЗЕНГАВЕР ПРОТИ АТОМОВОГО МОНОПОЛЮ

ПРЕЗИДЕНТ ПОЧАВ ПРАЦЮ НАД ПОСЛАННЯМ ПРО СТАН УНІЇ; ВІН ПЕРШИЙ РАЗ ПІД ЧАС СВОЄЇ НЕДУГИ БАЧИВ ФІЛЬМ В ШПИТАЛЬНІЙ АВДИТОРІЇ

Ню Йорк, Н. И. — Президент Айзенгавер у своєму зверненні запевнив світ, що „немає жадного монополю, і що ЗДА не стараються про монополь в використовуванні атомової енергії для добра людства". Президент заявив, що „ЗДА радніше хотіли б заохотити інших до цього завдання. Головно, ми хотіли б, щоб якнайбільшу участь в цьому змаганні брав амер. промисл", але для добра всього світу. Це президентове звернення датоване в Денвері, Колорадо, але його відчитав голова Комісії Атомової Енергії адмірал Луїс Л. Стравс на Раді Крайової Індустрійної Конференції в готелі „Валдорф-Асторія" в Ню Йорку. Ця Рада відбуває свої четверті річні збори, на яких займається справою використання атомової енергії для мирних цілей. Тема цієї Конференції: „Міжнародна співпраця для поліпшення долі людства". Головним промовцем на цій конференції був спеціяльний асистент Президента в справах міжнародного роззброєння Гаролд Е. Стассен, який говорив на тему „миру в добі атомової, чи радше водневої енергії". Стассен сказав, що кожна навіть найменша країна повинна користати з атомово-водневої енергії для поліпшення своєї господарки. — В Денвері Президент відбув найдовшу, бо аж 45-мінутову конференцію під час своєї недуги з своїми дорадниками і співробітниками, на якій обговорював зміст свого послання про Стан Унії, яке він має предложити Конґресові на його другій сесії в січні 1956 року. На цій конференції були присутні в шпитальній кімнаті Президента такі особи: головний асистент Президента Шерман Адамс, заступник асистента — генерал-майор Вілтан Б. Персонс і Ківін МекКейн, який пише промови Айзенгаверові. Секретар Білого Дому Джеймс С. Гаґерті відмовився подати журналістам зміст цих нарад, заявляючи тільки, що на них в загальному говорили про зміст майбутнього послання Президента. Гаґерті заявив журналістам, що Президент починає енергічніше працювати, бо його стан здоров'я щораз кращий. Президент по раз перший під час своєї недуги бачив фільм про „Дикий Захід", в якому було багато індіян. Цей фільм висвітлювали для Айзенгавера в окремій авдиторії в шпиталі. Гаґерті не хотів подати, як називається цей фільм. Президент проходжувався по кімнаті без допомоги інших осіб і був вдоволений з своїх успіхів у видужуванні.

Незабаром атомова електрика буде дешевша від звичайної

Ню Йорк, Н. — Директор Англійського закладу для Дослідження Атомової Енергії сер Джан Коккрофт, промовляючи на зборах Ради Крайової Промислової Конференції в Ню Йорку, заявив, що вже за кілька років атомова електрика зможе з успіхом конкурувати з тією електрикою, яку досі витворюється при допомозі вугілля. Сер Джан, нагороджений за фізичні досліди нагородою Нобеля, сказав, що Англія через кілька років потребуватиме значно більше електричної енергії, яку треба буде випродукувати при допомозі атомової енергії. Вже за п'ять-шість років електрика, випродукувана при допомозі атомової енергії, коштуватиме стільки, скільки коштує електрика, випродукувана вугільним паливом. А ще за скілька років атомова електрика буде дешевша від вугільної. Голова фізичного Відділу при Нюйоркському університеті д-р Л. Б. Борст сказав, що незабаром атомової електрики вживатимуть при різних родах комунікації. Найпізніше можна буде користуватися атомовою електрикою в летунстві, бо дуже важко зменшити тягар атомових літаків і ґарантувати безпеку для летунів на цих літаках.

Бразилія продала за три місяці 3,980,000 мішків кави

Ріо де Жанейро. — Господарські кола Бразилії тішаться, що їхня країна за перші три місяці „кавового року", тобто від липня до вересня, продала 3,980,000 мішків кави (один мішок має 132 фунти). За той самий час минулого року експорт бразилійської кави становив 1,982,000 мішків, отже був більше як наполовину менший. Експорт кави в Бразилії в останніх роках зменшувався: в першій половині 1953 року продано закордон 6,500,000 мішків, за той самий час 1954 року — 5,300,000 а цього року — тільки 5,200,000. Пересічно кожного місяця Бразилія продає по 1,200,000 мішків кави, а цього року ця квота збільшилася на 1,327,000 мішків. Економіст Теофільо Де Андраде передбачає, що експорт кави з Бразилії буде й надалі збільшуватися.

В АМЕРИЦІ

● **Директор Поборової Служби** генерал-майор Луїс В. Герші повідомляє, що в 1956 році американські збройні сили покликатимуть до військової служби місячно по 25,000—30,000 рекрутів. Досі місячно асентерували по 10,000 рекрутів.

● **Преса** недавно повідомляла, що секретар скарбу Джордж М. Гомфрі заявив на зборах у Шикаґо, що головний суддя Найвищого Суду ЗДА Ірл Воррен повинен бути республіканським кандидатом на президента, якщо Айзенгавер не схоче кандидувати. Виявляється, що Гомфрі не тільки цього не казав, а навіть не промовляв на цих зборах.

● **Цьогорічний сезон** у Метрополітен опері відкривається 14 листопада Оффенбаховими „Оповіданнями Гофмана". По тім підуть опери: „Ріґолетто" — Верді (17 листопада); „Льоенґрін" — Ваґнера (18 лист.); „Аїда" — Верді (19 лист.) і „Кармен" — Візе (19 лист.) ввечері).

● **У Шикаґо** відбувається від 25 до 27 жовтня Крайовий Ярмарок Черевиків. Це буде найбільший у світі ярмарок черевиків, у якому візьмуть участь 800 фірм. На ярмарку мають продати 580,000,000 пар черевиків за 3,500,000,000 долярів. В 1953 році продано 533,000,000 черевиків за 2,400,000,000.

● **Американський криголом** „Ґлейсієр" вирушив з Бостону до Норфолку, звідки з криголомами „Едісто" та „Іствіпа" попливе до Антарктиди, де мають будувати бази для учасників Міжнародного Геофізичного Року.

● **Авеляційний Суд ЗДА** вирішив, що Гаролд К. Голт, виповнюючи податковий формуляр, може відтягати від своїх прибутків ту суму грошей, яку добровільно платить своїй бувшій жінці. Але його бувша жінка Маргарита має платити податок від грошей, які дістає від бувшого чоловіка.

● **Бюро в справах індіян** у Вашингтоні вирішило безплатно вчити англійської мови індіян, які живуть в резерваціях у стейтах Флорида, Арізона, Південна та Північна Дакота і Айдаго. Якщо це навчання буде успішне, подібні курси зорганізують і в інших резерваціях.

● **Губернатор Абрагам Рібікоф** запропонував урядовцям Цивільної Оборони виясняти населенню всю правду про небезпеку ворожого налету, щоб воно поважно сталилося до справи протилетунської оборони.

КОНФЕРЕНЦІЯ МІНІСТРІВ ЗАКОРДОННИХ С ПРАВ ЧОТИРЬОХ ВЕЛИКОДЕРЖАВ У ЖЕНЕВІ

Вид на конференційну залю в Палаті Націй у Женеві, де в четвер цього тижня почалася конференція міністрів закордонних справ. З самого ліва — совєтська делегація під проводом Вячеслава Молотова, обличчям до камери американська делеґація з секретарем оборони Чарльзом Е. Вілзоном і державним секретарем Джаном Фостером Доллесом, далі французька делеґація під проводом Антуана Піне і внизу зліва представники Великої Британії з секретарем закордонних справ Гаролдом МекМілленом.

Білий Дім заперечує вістку про звільнення Бенсона

Вашингтон. — З Білого Дому заперечують вістку, що деякі члени Айзенгаверового кабінету старалися про те, щоб звільнити Езру Тефта Бенсона з його становища секретаря рільництва. Так само і сам Бенсон заперечив поголоски про те, що в кабінеті існують різниці щодо фармерської політики. З Білого Дому називають ті поголоски „не тільки неправдивими, але зовсім без найменшої основи". Вістка про здогадне звільнення Бенсона появилася в магазині „Фармерський Журнал", в листопадовому числі. В ній писалося, що генеральний прокуратор Герберт Бравнелл, генеральний поштмастер Артур Сомерфілд і Гаролд Стассен — спеціяльний дорадник президента в справах роззброєння, робили заходи, щоб Президент звільнив Бенсона зі становища секретаря рільництва, та тим способом зменшив невдоволення фармерів республіканською фармерською політикою. Державний секретар Джан Фостер Доллес, секретар оборони Чарлз Е. Вилсон, секретар скарбу Джордж М. Гомфрі мали боронити Стассена, а віце-президент Ричард М. Ніксон мав бути невтральний в цій справі. Секретар Білого Дому Меррі Снайдер заявив, що він уповажнений в імені всіх членів кабінету ствердити, що неправдива вістка про намагання звільнити Бенсона з його становища.

Вже дванадцять тижнів тривають переговори між ЗДА і червоним Китаєм у Женеві

Женева. — Амбасадори З'єдинених Держав і червоного Китаю, продовжуючи свої вже 12-тижневі наради, зійшлися дня 27-го жовтня знову і говорили дві години і 45 хвилин. Зустріч відбулася в тій самій Палаті Націй, де відбувається конференція міністрів закордонних справ чотирьох великодержав. Ніякого комунікату про тему розмови не подано, преса одержала тільки повідомлення, що чергова зустріч між американським амбасадором Джансоном і амбасадором червоного Китаю Ванґ Пінґ-Наном відбудеться дня 3 листопада ц. р. Водночас з Гонґ Конґу передано повідомлення, що китайські комуністи звільнили що двох американських громадян — священика Арманда Прулкса з Ловелл, Масс. і пані Гепріет Міллс з Ню Йорку.

Величезна заборгованість Арґентини внаслідок режиму Перона

Буенос Айрес. — Тимчасовий президент Арґентини Едвардо Льонарді, звертаючись через радіо до арґентинського народу, заявив, що ця країна находиться в дуже важкій фінансовій ситуації, бо впродовж десятирічного безвідповідального і корупційного режиму Хуана Перона її заборгованість зросла до 5,757,000,000 долярів. „Десять років корупції — сказав президент Льонарді, — привели країну до такої катастрофальної ситуації, якої ще ніколи не було в нашій історії". Льонарді твердив, що з економічної катастрофи можна вийти тільки при допомозі „аскетизму, праці і пожертв". Теперішній стан арґентинської економіки він порівнював із станом, в якому була вона після другої світової війни, коли мала 1,680,000,000 долярів резерви, в тому числі 450,000,000 долярів у золоті і чужих валютах. Тепер в Арґентині курсує 54,800,000,000 пезетів (3,842,000,000 долярів), а десять років тому курсувало лише 7,800,000,000.

В неділю починається друга українська телевізійна програма

Ню Йорк. — У найближчу неділю, 30-го жовтня, почнеться українська телевізійна програма в метрополії Ню Йорк — Ню Джерзі, цим разом під керівництвом п. Петра Мельника, відомого керівника української щоденної радіопрограми. Свою телевізійну програму даватиме п. Мельник кожної неділі на каналі ч. 13 від од. 11:30 до 12 вночі, отже підгодини. В інавґураційній програмі візьмуть участь адв. Степан Ярема, балерина Рома Прийма, соліст Вол. Баранський, танцювальна група п. Р. Петріни та ін., а програму вестиме п. Л. Кукрицька.

Це буде друга українська телевізійна програма метрополії. Першу веде вже від кількох місяців п. Роман Маринович, що має ще і щотижневу радіопрограму. Телевізійні програми п. Мариновича тривають одну годину і передаються на тому самому каналі ч. 13 кожної суботи від год. 10 до 11-ої ввечері. В програмі п. Мариновича тепер уже передаються теж і вісті з українського життя а в сьогоднішній програмі виступить м. ін. відомий вже із своїх виступів на сцені малий Андрійко Шуль, що деклямуватиме віршик про „Веселку", спеціяльно приготований в рямках теперішньої кампанії збірки фондів на видання того дитячого журналу.

У неділю 30 жовтня закінчується „літній час"

Так званий літній час, який зобов'язував у багатьох стейтах ЗДА від останньої неділі квітня, закінчився в деяких стейтах вже з останньою неділею вересня. Але в деяких стейтах (Ню Йорк, Ню Джерзі, Пенсилвенія, Коннектикат) цей літній час цього року продовжено до 30-го жовтня, коли ввечері треба буде посунути вказівки годинника на одну годину назад. Таким чином мешканці цих стейтів зискають одну годину сну, яку вони втратили останньої неділі квітня, коли мусіли вставати на годину раніше.

Протиамериканський ісляндський письменник дістав літературну нагороду Нобеля

Стокгольм, Швеція. — Цьогорічну літературну нагороду Нобеля в сумі 36,720 долярів дістав ісляндський письменник Галлдор Кіліян Лякснесс, яку йому призначила Шведська Академія Наук за його романи з життя сірих простих людей в горах Ісляндії. Лякснесс має 53 роки і вже був нагороджений літературною нагородою Стталіна, і цей факт, як догадуються, був причиною того, що минулого року він не дістав нагороди Нобеля, яку тоді призначили американському письменникові Гемминґвесві. Дійсне прізвище цього ісляндського письменника — Галлдор Гундйонсон. Він жив три роки в ЗДА, але 1930 року мусів залишити цю країну, бо виступав у своїх творах проти Америки. Лякснесс написав вісім романів, але тільки один із них перекладений на англійську мову і виданий в ЗДА — „Незалежні люди".

Ізраїль обвинувачує Єгипет і Сирію у двох нових порушеннях кордону

Тель Авів. — Ізраїльський уряд виступив із заявою, в якій оскаржив Єгипет в нападі на здемілітаризовану зону ель Ауя. Єгипетські війська збудували там для себе укріплені позиції не цілу милю від ізраїльської сторони міжнародного кордону між Ізраїлем і Єгиптом. Водночас Ізраїль виступив з обвинуваченням проти Сирії, що її військове з'єднання увірвалося на здемілітаризовану зону на північно-східньому кордоні. В сутичці з ізраїльською прикордонною охороною згинув один сирієць. Свої обвинувачення проти Єгипту ізраїльський уряд передав уже контрольній комісії ОН, що стежить за дотримуванням умов перемир'я між Ізраїлем і Єгиптом.

Не буде згоди щодо аґенції для атомової енерґії

Об'єднані Нації. — Первісне сподівання, що в Об'єднаних Націях буде прийнята одностайно всіми голосами, отже включно з совєтським бльоком, резолюція в справі покликання до життя міжнародної аґенції для справи використовування атомової енерґії для мирових цілей, виявилися нереальні. Західні держави рішили відкинути совєтський проєкт резолюції, в якій дві точки є неприйнятливі. І так, Совєти пропонують, щоб ота аґенція, постала „в рямцях Об'єднаних Націй", що відкриває дорогу до давнішої совєтської вимоги, щоб на діяння тієї аґенції мала вплив Рада Безпеки, а це загрожує паралізуванням аґенції совєтським „вето". Друга, ще більш несприятлива совєтська вимога, це заклик до всіх держав у світі, щоб вони приєднались до співпраці в аґенції для використання атомової енерґії для мирових цілей. Такий заклик відкрив би двері до аґенції не тільки всім совєтським сателітам, але й комуністичному Китаєві, а західні держави не хочуть до цього допустити. Сам Генеральний секретар ОН Гаммершилд не є прихильником включення проєктованої аґенції в організацію Об'єднаних Націй, себто поставлення її під контролю й відповідальність Об'єднаних Націй, а лише — в систему Об'єднаних Націй, що дозволило б існувати новопокликаній аґенції цілком самостійно. Тепер спонзором виготовленої вже резолюції в цій справі є 18 держав. Вони передали текст проєктованого статуту такої аґенції на розгляд 84 державам, членам і не-ченам Об'єднаних Націй. Провід у тій ініціятивній групі держав ведуть З'єдинені Держави.

ПЕРЕГОВОРИ В ЖЕНЕВІ ВЖЕ З ПЕРШОГО ДНЯ НА МЕРТВІЙ ТОЧЦІ

МОЛОТОВ ЗАТРИМУЄ ДИСКУСІЮ НАД СПРАВОЮ НІМЕЦЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ — ПРОПОНУЄ НІМЕЧЧИНУ ... ЗНЕВТРАЛІЗУВАТИ

Женева. — Конференція міністрів закордонних справ чотирьох великодержав вже в першому дні нарад опинилася в мертвій точці, бо, не зважаючи на „духа Женеви", виявилася повна непогодженість між Заходом і Совєтським Союзом в таких основних справах як европейська безпека й об'єднання Німеччини. Всі міністри були дуже примирливі у своїх початкових промовах, всі підкреслювали вимогу втримати „духа Женеви", але коли прийшло до конкретних розмов і коли міністри західніх великодержав запропонували дискусію над їх меморандумом в справі об'єднання Німеччини, то Молотов не погодився на дискутування над цією справою і запропонував відкласти її на пізніше, коли він зможе подати в цій справі свій власний, значить, совєтський проєкт. Але вже і в своїй вступній промові Молотов заявив цілком ясно, що справа об'єднання Німеччини з огляду на її приступлення до Північно-Атлантійського Пакту сьогодні цілком не актуальна, і що об'єднання можна буде добитися тільки поступнево, передусім відокремленням Західньої Німеччини з НАТО. Не погодився Молотов навіть на те, щоб західні міністри вже після нарад у першому дні опублікували текст свого меморандуму в справі Німеччини, що до речі могло б дати деяку психологічну і пропаґандивну користь Заходові. В дальшому своєї промови Молотов заатакував західні великодержави, що вони не зробили жадних заходів для здійснення напрямних женевської зустрічі голів чотирьох великодержав і доводив, що тільки Совєтський Союз щиро працює в тому напрямі, бо він, віддаючи Фінляндії Порккалю, зліквідував всі свої бази на чужій землі і водночас зредукував свої збройні сили на 640,000 вояків. Дуже рішуче домагався Молотов розв'язання НАТО, мовляв, це є найбільша загроза для миру. Вкінці підкреслив Молотов, що не можна жертвувати для справи об'єднання Німеччини тих соціяльних досягнень, що їх добилася Східня Німеччина. Своїми завважами Молотов знівечив всі сподівання західніх великодержав, що Совєтський Союз погодиться на їх пропозиції в справі об'єднання Німеччини і одночасного заґарантування безпеки Совєтському Союзові, Польщі і Чехословаччині. Міністри закордон. справ Заходу обстоювали у своїх промовах вироблений ними плян, зокрема державний секретар Джан Фостер Доллес заявив, що існуюча ситуація з двома Німеччинами не є ніякою базою для забезпечення миру і що З'єдинені Держави докладуть усіх зусиль, щоб вийти із сучасного напруження і будуть добиватися всього, що наближує до стабілізації миру у світі. Так же само і міністер закордонних справ Франції Піне ствердив у своїй промові, що миру не можна добитися політикою ділення. Єдиний МекМіллен, міністер закордонних справ Вел. Британії, висловив оптимістичне впевнення, що існуючі розбіжності в поглядах на німецьку справу можна буде якось зліквідувати. Перший день нарад закінчився тим, що секретаріят конференції передав Молотову текст меморандуму західніх великодержав, що його Молотов обіцяв уночі перестудіювати.

Ген. Бирнс не вірить у війну між Ізраїлем й арабами

Об'єднані Нації. — Канадійський генерал Бирнс, голова Комісії Об'єднаних Націй для стеження за перемир'ям між Ізраїлем і його арабськими сусідами, прибувши з Середнього Сходу до Ню Йорку, заявив, що він не вірить, щоб між Ізраїлем і Єгиптом почалася нова війна. Стривожений великим загостренням ситуації на Середньому Сході після совєтсько-єгипетської умови про закуп важкої зброї, генеральний секретар Об'єднаних Націй Гаммершилд викликав депешею генерала Бирнса до Ню Йорку, щоб почути від нього безпосередньо звідомлення про тамошню ситуацію, хоч ген. Бирнс не вірить, щоб Ізраїль розпочав т. зв. превенційну війну проти Єгипту, що довело б до поширення тієї війни і на інші арабські держави, проте він звернув увагу, що коли Єгипет, у висліді договорення, відкликав свої війська на пів кілометра з прикордонної смуги де траплялись найчастіше інциденти, то Ізраїль не зробив цього. Пристрасті між жидами й арабами так сьогодні розпалені, що генерал Бирнс не бачить тепер доцільности та й можливости переводити будь-які нові переговори поміж тими розсвареними сторонами.

В СВІТІ

● „**На Женевську конференцію** лягає тінь недуги Конрада Аденауера" — повідомляє Дрю Мідлтон, спеціяльний кореспондент „Ню Йорк Таймс-у", що прибув до Женеви з Лондону. Існує загальне переконання, — що 79-літній канцлер поважніше хворий, ніж про це офіційно пишеться. Його недуга послаблює позицію західніх міністрів у Женеві, бо Совєти не приховували надії, що наступник Аденауера буде „м'якший", отже нема чого поспішати договорюватись про Німеччину з Заходом.

● **Лявра Лян**, родом американка дружина китайського протестантського духовника, що була заарештована в березні 1951 року, а випущена на волю весною минулого року, дістала дозвіл виїхати до ЗДА, де живе її мати. Її чоловік і троє дітей живуть у Кантоні. Комуно-китайське радіо повідомило, що вона виїде з Китаю.

● **Голова методистів в Англії**, яких є в тій країні понад мільйон, погодився з твердженням чолового англійського щоденника „Таймс оф Лондон", що коли княжна Марґарита зречеться своїх прав на англійський престіл, то ніхто не може квестіонувати її тибору, і їй вільно буде вийти заміж за того, за кого вона захоче. Таке саме становище займають політичні кола, але частина королівської родини буцімто неприхильна до Тавнсенда.

● **В Австралії** проголошено парляментарні вибори на 10-го грудня ц. р. У той день виберуть всіх послів до австралійської нижчої палати парляменту й половину до сенату, а другу половину — в травні наст. року.

● **Американський сенатор** Гарлі Кілґор, демократ з Вест Вирджінії, несподівано важко захворів у Мадриді (Еспанія), де перебував на первірці американських морських і летунських баз. Його перевезли до шпиталю.

● **Совєти офіційно заперечили**, начебто вони зробили пропозицію Індонезії збудувати заклад для витворювання атомової енергії, — але пам'ятаючи недавнє заперечення Совєтів, начебто вони не пропонували Єгиптові зброї, — ніхто їм вже не вірить.

● **У Зарщині** відбудуться 4 грудня ц. р. вибори до місцевого автономного парляменту. Французький уряд звернувся з просьбою до 5 держав Західньої Европейської Унії, які мали 1.000 своїх „обсерваторів" під час плебісциту у Зарщині, щоб вони залишились ще на час парляментських виборів. Зненавиджений у Зарщині прем'єр Гофман, що був слухняним знаряддям французів, подався до димісії.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

ПОТРІБНА РЕФОРМА

З кінцем минулого тижня Комісія публікацій та інформацій УККомітету відбула важливі наради, у висліді яких винесено рекомендацію про необхідність відповідної реформи теперішніх англомовних видань УКК. Конкретно, Комісія рекомендує технічну і редакційну „комасацію" обидвох теперішніх періодичних видань УКК, „Українського Квартальника" і „Українського Бюлетеню", вже від початку наступного, 1956-го року, а замість цих двох періодиків видавати один, який своєю появою та своїм змістом був би краще достосований до обставин, можливостей і потреб української інформації для англомовного світу. Цю рекомендацію, яку, до речі, винесено більшістю тільки одного голосу, повинна ще розглянути Екзекутива УКК і передати на вирішення Раді Директорів.

Потребу відповідної реформи цих видань наглядно виявили дебати, які попередили схвалення рекомендації. Головним аргументом, яким мотивовано потребу реформи, було базоване на фактах переконання, що такою реформою можна б одним пострілом убити двох зайців: зменшити кошти видання і рівночасно збільшити його ефектовність. Як виглядає на практиці одне і друге?

Кошти видання „Українського Квартальника" становили минулого року 11,331 долярів, себто пересічно 2,322 доляри за число, з чого редактор одержував 550 дол., редакційні гонорари, переклади, коректа та інші редакційні видатки становлять приблизно 450 дол., друкарня, кліші і т. п. — 1,032 дол. та ін. „Квартальник" друкується тиражем 2,500 примірників. На 11,331 доляр видатків за „Квартальник" минулого року з передплат вплинуло 1,327 дол., а 10,004 доляри заплачено з Народного Фонду.

Кошти „Українського Бюлетеню", що появляється два рази місячно тиражем до 3,850 примірників, становили в 1954-му році 8,139 дол. На одне число припадало 340 дол., з чого редактор одержував по 87 дол. за число; друк коштував 110 дол., пошта 92.87 дол. і т. д. Прибутку з передплат мав „Бюлетень" в тому році 92 доляри, а 8,047 доплачено з Народного Фонду.

Разом кошти видання „Квартальника" і Бюлетеню" в 1954-му році становили 19,470 долярів, з чого тільки 1,419 долярів вплинуло з передплат, а 18,051 долярів заплачено з Народного Фонду.

У дебатах над цією справою ніхто не квестіонував важливости і доброї прислуги, яку роблять ці видання для української справи. Квестіоновано тільки, чи дійсна ефектовність цих видань відповідає їх коштам, і чи за ті самі кошти не можна було б ці видання вдосконалити, а їх ефектовність збільшити. Прості обрахунки доказують, що так.

Коли ж мова про редакційний бік справи ,то видвигнено теж низку важливих аргументів. У першу чергу УК-Комітет в своїх виданнях повинен мати завжди на увазі загальну ситуацію, зокрема всі інші англомовні видання. Правда, ситуація та поінформованість англомовного світу в українських справах ще до такої міри незначна, що кожне видання — побажане. Проте, розпоряджаючи на ті цілі тільки обмеженими фондами, треба звертати особливу увагу на максимальний об'єкт того, що публікується. Наприклад, один з дискутантів твердив, що деякі з десяти англомовних книг про Україну ,які видав УНСоюз далеко меншим коштом, ніж річні видатки на „Квартальник" і „Бюлетень", мали без порівняння більший публічний відгомін в американському світі, як періодичні видання УКК. Це не значить, що УКК повинен дублювати видання УНСоюзу і що саме періодичні видання дуже потрібні. Але, коли мова про публічний ефект інформації, то, напр., одна сторінка, куплена в одному з авторитетних американських щоденників і виповнена, хай і в формі платного оголошення, відповідним інформаційним матеріялом про українську визвольну справу, дійшла б багато меншим коштом далеко далі, ніж малотиражне видання УКК. Це знову не значить, що таку можливість треба використовувати замість видань УКК. Але ті фонди, що ними УКК може розпоряджати на ті цілі треба використовувати якнайраціональніше і завжди під кутом найбільшої ефектовности, яку може дати тільки відповідне використання, в рямках цих фондів, усіх інформаційних можливостей.

Пропонована Комісією реформа, себто злиття обидвох періодиків в один, що появлявся б частіше, ніж квартально, а рівночасно поширив і зреформував свою тематику під кутом найбільшої доцільности і кожночасних інформаційних потреб, не мусить бути найкращою розв'язкою, але це не змінює факту і не заперечує принципу, що реформа видань УКК направду потрібна і конечна. Важливе тільки ,щоб до цієї справи підходити якнайбільш речево і без будь-яких пристрастей чи упереджень, що часто траплялись у дотеперішніх подібних заходах та проєктах. Ніхто бо — з одного боку — не є непомильний, а з другого боку — ніщо не є досконале, а для поліпшень немає обмежень.

ДИЛЕМА ЖЕНЕВИ

У сотнях і тисячах часописних статтей, які в оці дні появляються в усьому світі в зв'язку з Женевською конференцією міністрів закордонних справ трьох західніх великодержав і СССР, на всі лади й способи повторюється, що у Женеві мають перевірити практичну вартість і реальність „духа Женеви" — тієї попередньої Женеви, коли в липні ц. р. радили прем'єри тих самих держав і не осягнули нічого більше, як виміну взаємних компліментів та спільну заяву, що в мирі й згоді треба пробувати узгіднити найважливіші актуальні міжнародні суперечності. Коли през. Айзенгавер і прем'єри Іден, Фор і Булганін не захотіли одверто признати невдачі своїх нарад, щоб не збільшилось ще міжнародне напруження, яке тоді викликало б безпосередню небезпеку війни ,коли вони скинули весь тягар „чорної роботи" й історичної відповідальности на своїх міністрів, то ситуація від цього далеко не покращала. Навпаки, проблема залишилась та сама, тільки ще більше ускладнена, бо подано людству ніби надію, що „стало ліпше", а відомо, що далеко важче реагують на невдачу ті, яких настроєно оптимістично.

Очевидно, що тут справа зовсім не в трьох точках денного порядку теперішньої Женевської конференції. Їх могло б бути так само добре й тридцять. Вони, без уваги на свою кількість і конкретний зміст, є тільки пробним каменем, є тільки засобом, який має перевірити однуєдину найосновнішу справу: чи Совєти зреклися своєї цілі опанувати цілий світ, чи ні?!

Це та істотна дилема, перед якою стояли на всіх попередніх конференціях західні представники з представниками комуністичного Сходу: чи комуністичний світ взагалі здібний співпрацювати з не-комуністичними країнами в ладнанні міжнародніх суперечок, чи це є безвиглядна справа.

Очевидно, що нема ні одного чоловіка в Москві, який не признав би, що поділ Німеччини на дві „суверенні" держави з двома урядами, валютами й арміями — це повний абсурд. Засаднича розбіжність становища Заходу і Сходу не полягає також в підході до проблеми безпеки. Себто, очевидно, що Москва боїться озброєної Німеччини. Але вона не може допустити до об'єднання Німеччини на базі вільних виборів, на всій німецькій території не тому, що це було б справедливо, або несправедливо для німців ,не кажучи вже про такий „буржуазний пересуд", як почуття міжнародної чесности, — і не тому, що об'єднана Німеччина була б небезпечна для СССР, як держава державі, а тому, що ціллю Совєтів є використати Ялтинський і Потсдамський договори до самого дна — для дальшого походу комунізму, для дальшого поширення комуністичних впливів. Тому між Німеччиною і Австрією нема ніякої паралелі, а хто покликається на прецеденс, що ось Москва погодилась на державний договір для Австрії, який стільки років відкидала, то може погодитися й на об'єднання Німеччини, — хто таке каже, той поза деревами не бачить лісу. Окупація Совєтами Долішньої Австрії і плюндрування в ній усього, що тільки мало якусь вартість, не приносило справі експансії світотого комунізму під чемпіонатом Москви ніякої користи. Коли ж, з розвитком атомової зброї, східня зона Австрії перестала грати ролю також у стратегічних плянах, тоді можна було звільнити Австрію, діставши за це не тільки додаткові (до пограбованих) мільйони, але й славу „добродія" у світовій опінії.

Об'єднання Німеччини на базі вільних виборів, з урядом за вислідами тих виборів і мировим договором з отим новим всенімецьким урядом — це не тільки ліквідація східньо - німецького сателіта і не тільки *„положення хуже губернаторського"* для совєтського уряду. „Як ми пояснимо совєтському народові факт перебування в Москві східньо - німецького екзильного уряду?" — дуже влучно й дійсно інтелігентно схопив проблему Хрущов у приступі щирости під час конференції з Аденауером. Москва ж ані на мить не має сумніву, що у вільних виборах безслідно зникне вся штудерна трагікомедія з „народною" східньо - німецькою республікою і її керівниками, які ще перед виборами масово втікатимуть до Совєтів. Але, як сказано, це менша журба, бо ж Москва ніколи не мала сентименту до людей взагалі, а своїх лакеїв зокрема. Зате істотна річ — це постання в Центральній Европі знову великої, дужої демократичної держави, з тими всіми добрими і злими можливостями, що криються в німецькому людському, інтелектуальному і господарському потенціялі. Тому справа об'єднання Німеччини на пропонованій Заходом базі — це справа не тільки безслідного зліквідування східньо - німецького комуністичного режиму, але й — у дальших наслідках — неминучого зліквідування комуністичного режиму в усіх сателітних державах, де він тримається виключно на совєтських багнетах. Атракційна сила демократичного режиму об'єднаної Німеччини на Півночі та демократичної Австрії на Півдні чи Заході — була б така величезна для уярмлених комуністами народів польського, чеського, мадярського, румунського й болгарського, що тамошній комуністичний режим мусів би зашморгувати щораз тісніше петлю терору, або йти на щораз більші „демократизаційні" поступки. Одно й друге тільки тимчасово рятувало б режим.

Тому це не тільки німецька справа і справа забезпечення Совєтів міжнародною ґарантією від нового наїзду німців на хід. Це — засаднича справа дальшого походу Совєтів у західньому напрямку, або бодай закріплювання здобутків, осягнених в другій світовій війні і зараз після неї, — чи відвороту з здобутих позицій і переходу до оборони на задніх, теж сильно загрожених позиціях. Це дилема: бути надалі провідником і промотором панування „робітників і селян" у всьому світі, бути прапором світової комуністичної революції, чи здеґрадувати себе до дійсно „миролюбної" країни, нормальної країни з іншим соціяльно - політичним устроєм, яка хоче „співжити" з усім світом без уваги на устроєві різниці. Але тоталітарні режими, які зродилися з революції ,не можуть „завертати", не можуть виявляти свою слабість і зрікатися здобутих успіхів. Бо тоді це загибель революції і її режиму. То як можна бути „оптимістом", хоч би навіть „поміркованим" і думати, що Москва погодиться на вийнення її з Середньої Европи?!

ЦЕРКВА І ДУХОВЕНСТВО В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

ВІД РЕДАКЦІЇ: В часописі „Америка" з 17 жовтня ц. р. (ч. 188) *в рубриці „Трохи про вічне"* появилась стаття Веч. о. Вол. Білинського п. з. „Зміни обряду і відступництво", що викликала широкий відгомін серед громадянства своїми заввагами про українське католицьке духовенство в Західній Україні. Нижче друкуємо на ті теми статтю д-ра Данила Богачевського, передану для „Свободи" після того, як Редакція „Америки" відмовилась її надрукувати. Рівночасно передруковуємо дотичні завваги Веч. о. Білинського.

„ЗМІНИ ОБРЯДУ І ВІДСТУПНИЦТВО"

. . . „В нас бо століттями „боролись" навіть за „обрядові привілеї", як за женячку священства, чи за справу календаря з ненависти до Польщі і інші другорядні речі, натомість за віру і католицьке шкільництво не було цієї ревности і боротьби. Для прикладу: Майже кожна парохія мала по два, три і чотири села, а був тільки один парох-священик, який правив одну тільки Службу Божу в одному селі, — отже один раз на місяць в одному селі. Хто ж був на тій Службі Божій? Ревніші люди йшли на друге село на Службу Божу, але це тільки одна особа на сто, або ще менше.

Де ж катехізація тих дітей? Діти ледви знали священика і то не всі. Хто коли бачив Сестер-монахинь на селі чи які захоронки давніше?

Тільки Сестри Василіянки в кількох більших містах вчили в кількох своїх школах.

І скільки ж було тих Сестер? Краще і не згадувати! Це ж була тільки горстка на цілий край!

Сестри не були „в моді" серед нас, немов би це не „наше". Вервиця — також „не наша" і т. д.

У Львові сперечались за раси, бороди, стояння чи клякання до Св. Причастя.

А скільки було покликань до Сестер-монахинь, до монашого стану?

Скільки було харитативних установ — як домів старців, убогих і т. д.?

Були селянські Шевченки по всіх селах — та гинули марно, бо священики назагал були зайняті своїми родинами, родинними справами, щоб виховати дітей, світська інтелігенція ледви животіла, хіба за малими вийнятками — та, що мала посади.

По гімназіях хоч і учили катехити релігії — та це були публичні школи, в яких рівночасно учили й атеїсти.

Середня освіта частини української дітвори (пропорціонально до населення замало) — була 99% чисто світська освіта і виховання. В середніх школах дві години релігії на тиждень, якої ніхто майже и вчився і Великодня Сповідь с т у д е н т і в, яка, очевидно, „не обов'язувала" професорів.

Все це в останніх роках перед війною дещо покращало, — але це була капля води в морю.

Тому не дивно, що не було в нас скристалізованої католицької верстви-частини народу, бо мовляв, у нас всі були греко-католики, що було обманом, бо на тих всіх греко-католиків складались і соціялісти, і комуністи, і радикали, індиферентисти й інші, які не виділи церкви.

Всі були „греко-католики", але це не перешкаджало їм усунути єпископа з управи інституту в Перемишлі.

Не було релігійної дистинкції. А де немає релігійної дистинкції, там є хаос, — все і ніщо.

Не диво, що в нас із тих „усіх" греко-католиків Галичан повстали аж кілька „православних" церков в Америці і інші секти, чи ті зміни обряду, які вже є поширені і між щойно прибулими греко-католиками і то досить багато." . . .

о. Вол. Білинський

(„Америка", Филаделфія, 17-го жовтня 1955).

ЩОБ НЕ БУЛО НЕПОРОЗУМІНЬ!

Рішився я, правда, посвятитися „цивільному фахові", та все ж таки залишився тісно зв'язаний з священичими родинами в Західній Україні і ціле життя перебував у їхньому крузі. Зв'язаний був я не тільки родовими зв'язками з родинами Кисілевських, Цегельських, В е р г ановських, П'ясецьких, Зарицьких і ін., але і працею на громадській ділянці. Тому теж цікаво стежу за усім тим в нашій літературі, що стосується до нашого галицького священства.

Коли появилася книжка о. І. Сохоцького п. н. „Що дала гр.-кат. Церква і духовенство українському народові", я прочитав її з великим заінтересуванням. Не вичерпала вона всього матеріялу, не виказала вповні тієї муравлиної, ніде не реєстрованої праці українського греко-католицького духовенства на всіх ділянках громадського життя в Західній Україні, та я освідомив собі, що на чужині, у відірванні від безпосередніх джерел, в існуючих видавничих умовинах неможливо вичерпати всього матеріялу. Та ж на тій діяльності нашого духовенства спиралася дальша наша праця, якої вислідом було і те, що ми без жадних потрясень і без насилля просто муравлиним мирним способом зліквідували корчми та чужі крамниці по селах Галичини, що всі села пишалися і кооперативами, і читальнями, і народними домами, і молочарнями і т. д., в яких тисячі людей мали зайняття, що ми без великого капіталу просто центовими вкладками створили інституції, які мали змогу встановити зв'язки з заграницею та здобути там признання . . .

Тому теж мені дуже дивно, що в часописі „Америка" часдо-часу появляються статті, які представляють наше галицьке духовенство в досить темних барвах, але я пробував це з'ясувати наслідком очевидної непоінформованости, а може просто вислідом письменницько - моралізаторського запалу авторів таких статтей. Але інколи ці виступи вже надто сильно вдаряють по пам'яті щирих працівників на нивах церковній і народній, тих працівників, які вже не можуть боронитися.

До ряду тих статтей належить і стаття в „Америці" з 17 жовтня 1955, ч. 188, під *наголовком: „Трохи про вічне.* Зміни обряду і відступництво". Інтенції Шан. Автора є добрі, але висновки, на жаль, зовсім не відповідають правді та кривдять пам'ять жертвенних і повні посвяти галицьких священиків.

Пише Шан. Автор: „ В нас бо століттями „боролися" навіть за „обрядові привілеї", як за женячку священства чи за справу календара з ненависти до Польщі й інші другорядні речі, натомість за віру і католицьке шкільництво не було цієї ревности та боротьби. Для прикладу: Майже кожна парохія мала по два, три і чотири села, а був тільки один священик-парох, який правив тільки одну Службу Божу в одному селі, отже один раз в місяць в одному селі. Хто ж брув на тій Службі Божій? Ревніші люди йшли на друге село на Службу Божу, але це тільки одна особа на сто або ще менше. Де ж катехізація тих дітей? Діти ледве знали священика і то не всі . . ."

Дуже мені дивно, що Шан. Автор вважає „обрядові привілеї" другорядними речами. Та ж віра, обряд і традиція — це основи культури кожного народу і коли захитаються ті основи, то паде і нарід. Зовсім слушно зміна обряду заборонена. І не диво, що в Галичині пов'язано національність з обрядом, а перехід на римо-католицький обряд уважано і національною зрадою. На тому прив'язанні до традиції й обряду лежала сила нашого народу і лежить досі ,то ж і не диво, що народ боронить їх (деколи й інстинктовно) ще й доі.

Та й той камінь преткновення „женячка священства", дав для нас незвичайно корисні наслідки. Він дав нам можливість витворити нашу провідну верству, яку ми втратили майже безповоротно. Він дав провід для села і то провід авторитетний, шляхотний і здоровий. Священик на селі був і суддею й агрономом і миротворцем і провідником — взагалі в нього збігалися всі важливіші справи — а його дружина була дуже часто організаторкою жіноцтва, опікункою, виховницею, лікаркою й ін. Тому і не диво, що народ звик до тих „обрядових привілеїв" і їх боронив — хоч насправді до останніх часів на них не було поважної атаки. Також не можна ніяк казати, що „за віру і католицьке шкільництво не було ревности і боротьби". Тут треба з признанням підкреслити, що віри і католицького виховання прилюдно не атаковано. Австрійський карний закон уважав образу релігії за злочин, що його переслідував прокуратор з уряду і за який грозило щонайменше пів року в'язниці. Наука релігії була обов'язкова у всіх школах так народних, як і середніх і кожен парох мав обов'язок учити релігії та вписувати до шкільного каталогу, і хоч катехизація не була вже після того всього така потрібна, але і вона відбувалася. Діти вчилися головних правд віри та Божих заповідей , в глибші релігійні питання ніхто не входив, бо це було зайве. Віра в Бога була аксіомою, яка не вимагала доказу — навпаки, хто хотів був давати докази на існування Бога, міг тільки викликати здивування, бо ж прецінь „кожна дитина знає, що Бог є". А наших „доморослих атеїстів", якщо в останніх роках і трапився на селі, ніхто не брав поважно.

Правдиву, глибоку віру в Бога найкраще можна було бачити в той день ,коли священик призначив сповідь. Цей день ставав святом. Працю припинювано, усі прибиралися святочно. Ходили від хат до хат та просили взаємно прощення. Сповідь та була чимось дійсно святочним, щирим і високим — що залишало незатерте враження на все життя. Та найкращим доказом ревности у вірі є всі мученики за неї в останніх часах, є „Церква в катакомбах" — факти відомі в усьому світі. І не „з тих греко-католиків галичан" постало стільки сект в Америці. На це склалися зовсім другі обставини, аж надто добре відомі Шан. Авторові.

Сам Шан. Автор признає, що в середніх школах було дві години в тижні науки релігії та однак довільно, незгідно з правдою твердить, „що її ніхто не вчився" і тим твердженням зовсім неслушно робить ученикам важкий закид несовісности та безпідставно вдаряє в катехитів, тих надзвичайно совісних та гідних „батьків учеників".

Не можу ніяк зрозуміти, як можна робити такий закид, що освіта в середніх школах була світська. Та ж прецінь школи ті мали приготовити до фахової праці.

Каже Шан. Автор: „Були селянські Шевченки по селах, та гинули марно, бо священики на загал були зайняті своїми родинами" — твердження, якого причиною є хіба повна непоінформованість. Саме навпаки — здебільша в священичому домі виховувалися всі селянські діти, які ходили до середніх шкіл та виховувалися разом. Це вже було освячене звичаєм, що кожен ученик середніх шкіл мусів зголоситися в пароха, аж в останніх часах цей звичай став забуватися. Зрештою не можна сказати, що і тепер багато Шевченків між нами не гине марно і на це нема ради. Що між „так званими греко-католиками" були люди різних політичних напрямків між ними комуністи й індеференти, цього ніяк не можна приписати у вину священству чи школі, причина цього в чому іншому і не місце тут її дошукуватися. Зрештою воно не було таке страшне, бо їх всіх разом могло бути найвище 10% — цифра дуже мала, якщоб ми схотіли поглянути навколо себе.

Переглянмо шематизм всіх трьох галицьких Єпархій, то побачимо, що в Єпархії перемиській в 1936 р. було 639 матірних, а 490 дочерних Церков, 8 монастирів ЧСВВ, 4 монастирі СС Василіянок, 34 доми СС Служебниць, 8 домів СС св. Йосифа Обр. і питомців 144, — в Єпархії станиславівській в 1925 р. було матірних Церков 416, дочерних 290, 5 монастирів ЧСВВ, 3 монастирі СС Василіянок, 17 домів СС Служебниць Пр. Д. М., а питомців 79 (повосний час), в Архиєпархії львівській було 5 монастирів ЧСВВ, 6 монастирів ОО Студитів, 2 монастирі ОО Редемптористів, 5 монастирів СС Василіянок, 3 СС Студиток, 16 домів СС Пр. Д. М., 3 доми СС ім. св. Йосифа Обр., 2 СС Мироносиць, а питомців 197 (іншими роками було понад 300) — то ж як наглядно бачимо було досить покликаних до духовного стану і до монаших чинів і не можна твердити, що „Сестри не були в моді". Очевидно, Сестри не потребували вчити по селах, а тільки в своїх школах, бо, як сказано, і в школах народних і середніх наука релігії була обов'язкова та була під наглядом о р д инаріятських шкільних Комісарів (в Архидієц. львівській було їх 143).

В світлі тих цифер бачимо, що твердження, що *„майже кожна парохія мала по 2, 3 і 4 села"*, зовсім минається з дійсним станом речей.

Та що найважливіше: Наш народ був правдиво набожний та фанатично прив'язаний до своєї Церкви і якщо була відправа на другому селі, то всі йшли туди, в селі залишалися тільки матері з малими дітьми, старці і немічні, бо ж прецінь ніхто не „турок, щоб не пішов до церкви".

Не перечу, що ми мали і маємо багато слабих сторінок і різні хиби, що їх треба поборювати і з них брати науку, чого не вільно робити; як всюди, так і в нас є негідні одиниці, та їх не вільно генералізувати та кидати пляму на всіх. Одначе: Не є вказане і не має жадної цілі очорнювати незгідно з дійсним станом наше минуле, хоча б це навіть мало служити до добрих цілей, бо воно викликає, і то зовсім слушно, надзвичайно прикрі почування та замість користи приносить необчисленну шкоду.

Минуле нашої Церкви і нашого духовенства є саме тією світлою сторінкою в історії Західньої України, якою ми можемо гордитися і маємо на це повне право.

Д-р Д. Богачевський

ОСТАННІ КВІТКИ

Ой, розкрились троянди червоні,
Наче рани палкі восени,
Так жалібно тремтять і палають
Прагнуть щастя чи смерти вони?

Не осиплються тихо ті квіти,
Не настане життя в них нове, —
Ні, ударить мороз до схід-сонця,
І приб'є поривання живе.

І зчорніють червоні троянди,
Наче в ранах запечена кров . . .
Ох, нехай же хоч сонця
(нап'ються,
Поки їх ще мороз не зборов!

ЛЕСЯ УКРАЇНКА

Проф. І. Мірчук

СПОМИНИ З НЕДАВНЬОГО МИНУЛОГО

В і л ь г е л ь м Г р е н е р — одна з найбільш визначних постатей новішої історії Німеччини

(2)

Гренер вишколений у філософічному думанні хотів своїми словами звернути увагу, що в часах переворотів такі „імпондерабілії" тратять свою діючу вартість, якщо за ними не стоїть міцний ще авторитет. Ці слова безперечно високої індивідуальности, пізніше перекручені її ворогами, стали предметом тяжких, цілком незаслужених закидів.

На підставі власного досвіду, як старшина австрійської армії, і потому німецької армії, мав я нагоду двічі пережити подібну ситуацію. Перший раз в листопаді 1918 року, коли звичайні вояки і старшини австрійської армії кидали фронт і зброю, щоб або чим скорше дістатися додому, або щоб в рядах національних частин боротися за волю власної батьківщини після розпаду габсбурзької держави. Другий раз повторилось це саме 1945 р., коли військовики, не зважаючи на присягу „фюрерові", бачачи безвиглядність положення, на власну руку кидали у великому числі свої пости, ішли в запілля, щоб не попасти у ворожий полон. У цьому другому випадкові було це зв'язане з поважною небезпекою, бо у запіллі ще діяли карні експедиції, що безпардонно ліквідували цих „зрадників".

Таких моментів у житті Гренера було більше і вони представлені в цій публікації цілком вірно та об'єктивно на підставі автентичних документів. Тільки для ілюстрації згадаю рік 1932, коли Гренер, тоді міністер військових та внутрішніх справ, розв'язав нацистичні організації „С.А." Зробив він це після порозуміння і за повною згодою тодішнього канцлера Брюнінґа та за апробатою голови держави президента Гінденбурґа. Але тому, що він, як міністер внутрішніх справ, підписав цей розпорядок, ціла ненависть провідників нацизму звернулась проти його особи. При чому треба підкреслити цей момент, що Гренер не думав цілковито ліквідувати ці нацистичні частини, в яких він бачив багато здорового та ідейного в основі елементу. Його плян був об'єднати гітлерівські охоронні відділи (СА) з могутньою організацією бувших військовиків (Штальгельм), яка своїми монархічно-консервативними настроями мала невтралізувати революційні змагання нацистів. Цей плян мав бути переведений державними чинниками і під контролею влади, — але міністер фінансів заявив, що не має на це фондів (це був час світової фінансової кризи), і тому міністерська рада не взяла цього проєкту під увагу. Залишився тільки наказ про розв'язання, який не спинив переможнього походу Гітлера, але для Гренера мав дуже прикрі наслідки.

Під час партійних порахунків Гітлера з Ремом в р. 1934, коли то цілком без ніякої причини німецькі СС'и замордували бувшого канцлера німецької держави генерала Шляйхера, така сама доля могла стрінути Гренера, одначе він, попереджений Брюнінґом, потрапив зникнути з овиду на час цих критичних подій. Одначе, ненависть до його особи залишилася й надалі та знайшла свій зовнішній вираз після його смерти. З цієї нагоди вийшов армійський наказ, що забороняв усім старшинам брати участь в уніформі в похоронах покійного, якому, як лицареві найвищого німецького ордену „pour le mérite" належалися усі військові почесті. З українського боку в похоронах взяли участь з вінками гетьман Скоропадський з родиною, заступник голови кураторії Українського Наукового Інституту — автор цих рядків з дружиною.

Для ілюстрації поглядів Гренера на Схід Европи, наводжу деякі фрази з його статті: „Завваги про російського сфінкса", які по нинішній день не стратили своєї актуальности.

„. . . Росія — це Сфінкс з азіятським обличчям. Розслідити її таємниці трудно західньому европейцеві, що у своїх осудах виходить із західньоевропейських передпосилок. І хоч як тяжким може бути економічне положення російського народу, то було б цілковито хибним робити з цього хоча б з деякою правдоподібністю якінебудь висновки про упадок совєтського режиму. Російський народ і російська земля, з огляду на далечінь і порожнечу простору, можуть перенести й найгірші знущання . . . Передумовою є, що партія залишається сильною в собі, і що кожну опозицію у власних рядах нищитиме безоглядно, якщо йде про політичні цілі. Питання залишається відкритим, чи в самій *партії* найдуться все великі вожді. Від цього питання залежить майбутнє і тривалість совєтського панування . . . Відродження панславізму було б для Німеччини дуже небезпечним. Не маємо найменшої причини підтримувати великоросійську царистичну політику . . ."

Під аспектом цих думок Гренер взявся за організацію

(Закінчення на 3-ій стор.)

РЯТУЙТЕ ДУШУ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ! ДОПОМОЖІТЬ ВДЕРЖАТИ І РОЗБУДУВАТИ ДЛЯ НЕЇ РІДНУ „ВЕСЕЛКУ”! ПОШЛІТЬ СВОЮ ПОЖЕРТВУ НА ФОНД „ВЕСЕЛКИ”!

СПОМИНИ З НЕДАВНОГО МИНУЛОГО

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Українського Наукового Інституту в Берліні в моменті, коли ініціятива гетьмана Скоропадського знайшла прихильний відгук в урядових німецьких колах. З яким почуттям обов'язку взявся він за це діло показує хоча б факт, що не зважаючи на тяжку смертельну хворобу своєї дружини, він особисто завершив усі підготовчі праці і перевів успішно відкриття Інституту. Його заходами установа ця дістала відповідне матеріяльне забезпечення і то не тільки з державних фондів, але також від промислових та фінансових організацій, які не могли поставитися байдуже до прохання висловленого таким куратором Інституту, як Ґренер. Тому, що житлові відносини в Берліні були дуже несприятливі, творить він скромний студентський дім для стипендіятів Інституту та українських студентів Берліну взагалі. Були це дерев'яні бараки, але зремонтовані спеціяльно для цієї цілі. Щоб роздобути внутрішню обстановку для цього студентського дому, Ґренер розписує листи до різних фірм і дістає або цілком безплатно, або за великою знижкою ліжка, умивальниці, покривала, рушники і т. п. Пригадую собі, що ціле електричне улаштування, отже стінні і столові лямпи, електричні кухонки дарувала фірма Сіменс. Це цілком зрозуміло, що ані директор Інституту Дорошенко, ані заступник куратора Скоропис-Йолтуховський, ані ніхто з нас не був би навіть прийшов на думку робити такі заходи, бо зразу відчував їх безвиглядність. На це міг собі позволити тільки Ґренер.

Коли 1923 року Ґренер став міністром військових справ, залишився він надалі куратором Інституту. Одначе, під тиском райхстаґу, в якому група послів під проводом русофільського і большевицькофільсько настроєного проф. Геча зажадала від нього уступлення з посту куратора, залишив він Інститут, передаючи його провід в руки директора Дрезденського Банку, тайного радника Фріша, який в р. 1918 був у Києві у складі німецького посольства при уряді гетьмана. Приходять роки 1930 і 1931 і з ними фінансова криза світового маштабу, яка захитала матеріяльну базу таких держав, як З'єдинені Держави. І Німеччина попадає в коловорот цих чорних днів. Валяться банки, промислові підприємства, число безробітних росте скорим темпом, збільшуються видатки держави і зменшуються її приходи. В цьому моменті, безперечно, дуже поважному, німецький уряд відмовляє Інститутові своєї помочі, що грозило повною його ліквідацією. Щоправда, деякі професори працюють далі безплатно через 9 місяців, але на дальшу мету цей стан не дався вдержати. Тоді Ґренер, в цей час міністер військових та внутрішніх справ скликає, здається, в січні 1932 року конференцію у своєму кабінеті, в якій крім нового куратора та директора Інституту взяли участь самі найвищі урядовці міністерства освіти, внутрішніх та закордонних справ. Від представників влади домагається він дуже рішуче дальшої підтримки Інституту, на що вони, хоч без великого захоплення, дали свою згоду. В цей спосіб Інститут був врятований.

В травні місяці цього ж року Ґренер уступає з посту міністра військових і внутрішніх справ і стає людиною приватною. Тоді переймає він знову обов'язки куратора Інституту, закріплює його фінансову базу і дбає про дальший нормальний його розвиток. Щойно в червні 1934 р., отже вже після закріплення Гітлерівського режиму в Німеччині, Ґренер сам залишає пост куратора Інституту, мотивуючи свій крок цим, що він, людина для нацистів одіозна, буде балястом для цієї установи. Але, не зважаючи на те, він і надалі опікується Інститутом, використовуючи для цієї цілі зв'язки з визначними одиницями публічного життя, які після зміни режиму залишились на своїх постах, як наприклад, пруський міністер фінансів Попіц.

На закінчення хочу згадати участь Ґренера у німецькій політиці на Україні в р. 1918. Донедавна саме в українських колах була поширена думка, що проголошення гетьманства на Україні було приготоване та переведене Ґренером, тоді шефом штабу німецької східньої армії та його співробітниками. Тим часом перегляд усіх дотичних актів в тайних архівах Відня та Берліну виказав, що для такого твердження немає найменшої підстави. Генерал Скоропадський та його прихильники використали тільки тодішню політичну ситуацію і поставили німців перед доконаний факт. Вихідною точкою для німецького командування було сперте на фактах переконання, що тодішній український уряд не мав ані охоти ані спроможности (брак адміністративного апарату), щоб виконати зобов'язання, перебрані на підставі берестейського договору супроти центральних держав. Ишло тут про доставу одного мільйона тонн збіжжя. В такій ситуації, де в Берліні та Відні грозили страйки, спричинені недостаточним виживленням цивільного населення, Ґренер оглядався за новими людьми, за новим урядом, який би потрапив забезпечити німецькі побажання. Не забуваймо, що Ґренер був демократом і пізніше з повною відданістю служив республіканській Німеччині. Отже і на Україні не думав він творити правого правительства і був готовий залишити дотеперішню форму державної влади з одним тільки застереженням, що має бути забезпечений принцип вільної торгівлі, який був німцям конче потрібний з огляду на їхні господарські інтереси. Але цих нових людей, спосібних організаторів великого маштабу з державницьким широким горизонтом не міг він знайти в соціялістичному таборі. І тому був він згідний привітати кожну нову ініціятиву, яка б могла довести його до цілі. В додатку кружляли у Києві поширювані ворогами українства вісті, що нібито уряд Центральної Ради приготовляє бунт проти німців, щоб їх нагнати з батьківщини. На тлі цих настроїв приходить до першої зустрічі між Ґренером і Скоропадським дня 24 квітня 1918 р., яка дала підстави до приязни між ними, що перетривала до самої смерти. Для цього, що між цими обома партнерами прийшло до скорого порозуміння, існували ще психологічні мотиви. Оба вони високі військовики з відповідною фаховою освітою, виховані оба в монархічних традиціях, прив'язані до певних навіть зовнішніх форм. могли вони часто знайти спільну мову.

Не забуваймо, що тут на Україні перший раз зустрілися два світи, а саме прусько-монархічний з усіми додатками, які до цього належать, та революційний світ, якому були одіозні ці залишки давніх февдальних часів. Що ця зустріч мусіла довести до різних конфліктів, які часами набирали дуже трагічних форм, це річ самозрозуміла, тим більше, що цей вогонь підсичувався ворогами українського народу, москалями червоними і білими та поляками. На кожний випадок треба ствердити, що Ґренер не був ініціятором перевороту з 1 травня 1918 р. та що весь час залишився він прихильником української концепції, не зважаючи на те, що поважні військові німецькі кола заступали ідею великої. неділимої Росії.

КУК ратифікує постанови ПАУК

Президіяльна Рада КУК на своєму засіданні 7 жовтня ц. р. одобрила звідомлення делеґації КУК з нарад П'ятої Пан-Американської Української Конференції, що відбулася 23—24—25 вересня ц. р. в Торонті. Прийнято до відома резолюції тієї Конференції в справі завершення консолідації українських політичних сил на базі Української Національної Ради, як уповні згідні з попередніми резолюціями ПАУК з 1948 і 1951 рр. та з резолюціями Конґресів КУК в 1950 і 1953 рр. Водночас із цим одобрено ініціятиву, що ПАУК переймає на себе посередництво для переведення повної консолідації та що в тій цілі по відповідній підготовчій праці виїде до Европи спеціяльна делеґація. Крім того Президіяльна Рада апробувала рішення Пан-Американської Української Конференції поробити всі можливі заходи для приступлення ПАУК до ОН та його участи в конкретній праці Комісій ОН. — (Вісті КУК).

ВИКОНАЛИ СВІЙ ОБОВ'ЯЗОК

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою добровільну доплату до передплати „Свободи” та свою пожертву на фонд дитячого журналу „Веселка”.

СПИСОК Ч. 15.

Д-р В. Левицький, Клівленд	$ 10.00	Я. Бойдуник, Ню Йорк	2.00
М. Провода, Вудсайд	5.00	М. Рібіцька Ню Йорк	2.00
С. Гаврищук, Елизабет	5.00	М. Кравець, Шикаґо	2.00
Д-р А. Слюсарчук, Дітройт	5.00	Л. Кучерська, Бруклин	2.00
Д-р Р. Кічоровський, Вашинґтон	5.00	І. Р. Костюк, Трентон	2.00
Н. Форович, Бронкс	5.00	А. Курилів, Судбурі	2.00
Т. Радинський	5.00	Н. Арсеній, Ню Йорк	2.00
П. Кушнір, Бріджпорт	3.00	Юрковський „	2.00
М. Мотлюк, Шикаґо	3.00	Біберович „	2.00
І. А. Дух, Ню Йорк	3.00	Бразник, „	2.00
Інж. О. Бурачок, Джамейка	2.00	Федів „	2.00
П. Бережницький, Ню Йорк	2.00	М. Гурний, Бофало	1.00
М. Чепак, Варрен	2.00	П. Вітенко, Вілінґ	1.00
М. Е. Качур, Шикаґо	2.00	А. Степовий, Шикаґо	1.00
М. Дубей, Рапід Ситі	2.00	П. Федус, С. Бостон	1.00
П. Миколенко, Дітройт	2.00	І. Столяр, Дітройт	1.00
М. Сидір, Лорейн	2.00	І. Пастух, Ірвінґтон	1.00
Д. Микита, Лорейн	2.00	І. Колоней, Ню Йорк	1.00
В. Кокорудза, Дітройт	2.00	В. Лепкий, Монтреал	1.00
А. Яременко Шикаґо	2.00	С. Чорніта, Фила.	1.00
М. Міщук, Карнеґі	2.00	Т. Боднарський	1.00
П. Сениця, Шикаґо	2.00	С. Струхманчук	1.00
І. Данчак, Шикаґо	2.00	І. Шанайда	1.00
Прот. С. Іващенко, Клівленд	2.00	О. Барилка	1.00
С. Фецович, Нюарк	2.00	І. Сирота	1.00
С. Кічоровська, Шикаґо	2.00	І. Юрищ	1.00
о. П. Турянський, Ню Йорк	2.00	М. Красіцький	1.00
В. Бородець, Гартфорд	2.00	П. Кобель	1.00
П. Кочірка, Карнеґі	2.00	Разом	$ 130.00
А. Вітошинський, Лондон	2.00	Раніше проголошено	3,304.60
Д. Пенцак, Фила.	2.00	Разом	$ 3,434.60

Хроніка українського життя

В Новій Ґвінеї

ТАМ КРАЩЕ, ЯК В ЕВРОПІ

Д-р А. Ґураль, який постійно живе в Новій Ґвінеї, написав до Редакції „Шляху Перемоги” листа, в якому описує свою поворотну подорож з Европи додому.

І знову тропіки. Та цим разом правдиві новоґвінейські, чи радше папуанські, не ті, — підшварцовані південно - европейські, де я гадав, що мене викінчать. І то під кожним оглядом, в дослівному значінні того слова. Цілий день пражило сонце; так було в Римі, Атенах і вкінці в Бейруті... Покидаючи Европу, було мені і жалко, і... тішився, що зможу знову в тропіках трохи відпочити та перетравлювати все те, що побачив і пережив під час короткої, але дуже багатої на зміни людей і звичаїв різних країн, подорожі.

Найбільше дався мені в знаки Сідней, бо в Австралії була зима. По тих страшних спеках сіднейський холод відчував я подвійно...

В Бразилії

УКРАЇНЦІ В КУРИТИБІ БУДУЮТЬ НАРОДНІЙ ДІМ

Українці в Куритибі будують Репрезентаційний Дім. Зовнішні роботи вже майже закінчені. Дім цей находиться в середмісті Куритиби. На цю будову видали були окремі акції, а також збирали добровільні пожертви.

КУРИТИБА ВІДЗНАЧИЛА 1000-РІЧЧЯ ХРИСТИЯНСТВА В УКРАЇНІ

Філія Хліборобського Освітнього Союзу в Куритибі відзначила 1000-річчя християнства в Україні. Це свято відбулося в залі філії ХОС-у, присутніх було понад 300 осіб. Промови виголосили Ольга Горачук і Лідія Тимочко, а після того відбулася дитяча вистава п'єси, яку підготовила Анна Сербиненко.

● ПОВІДОМЛЕННЯ ●

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Клівленд, Огайо

Вечір української культури.

Дня 18 жовтня 1955 р. в місцевій Публічній Бібліотеці влаштовано старанням Українсько-Американського Клюбу Письменників і Мистців в Клівленді 4 виставки і доповідь автора цих рядків про найстарші пам'ятки української архітектури і мистецтва, що відносяться до глибокої давнини, починаючи від 4-го століття.

В основному доповідь зроблено з опрацьованих і виданих джерел проф. Володимира Січинського „Пам'ятки Української Архітектури”, про Св. Софіївську катедру та про загрозу, яка постійно грозить знищенням нашої культури з боку Москви.

На Вечорі було виставлено зразки українського народного мистецтва, українську пресу, українську літературу. Крім того була моя індивідуальна виставка малярства.

Згаданий Клюб, що існує при Публічній Бібліотеці, влаштував таку імпрезу вперше, хоч існує він вже з півроку. До цього часу Клюб мав можливість вітати американських прелеґентів і знайомитися від американських мистців і літераторів з американськими мистецькими напрямками й школами. Цим разом Клюб знайомив публіку з нашим українським мистецтвом і культурою.

Наша імпреза випала дуже ефектовно. До управи нашого Клюбу належить Міс Алісія Д. Мартін — завідувачка бібліотекою, дуже діяльна і впливова. В її особі українська культура має великого друга-симпатика.

М. Бабій.

З наших буднів

НОВЕ РЕВОЛЮЦІЙНЕ ГАСЛО

В школі вчили нас, що однією з головних причин революції Колоній проти Англії був, крім бостонської афери з чаєм, ще й факт, що американці домагалися від короля свого представництва в Палаті Громад.

„За наші податки, казали, хочемо бачити наших людей у парляменті”.

Тоді і впало відоме революційне гасло:„No taxation withouth representation!”

Той, хто писатиме колись історію української іміґрації у ЗДА, за наші роки, повинен би відмітити факт, що т. зв. політична еміґрація винайшла інше гасло:

„Representation without taxation!”

Нікуди правди діти — дуже то ми любимо репрезентацію, але без таксації. Є в нас такі гарячі патріоти, що якби, не дай Боже, притулив до такого сірничок, то дядько спалахнув би, мов банька з газоліною! Вони репрезентували б Україну вдень і вночі, на всіх конґресах, парадах і пікніках, але національної вкладки не вирвете від такого за гріхи світу.

На останньому, 6-тому Конґресі, сидів я коло урядовця Канцелярії УКК, який завідує картотекою.

— Зверни увагу на промовців, сказав мені, і знай: котрий голосніше кричить, той довше „залягає” з нацподатком.

Неодного палкого бесідника можна було тоді „заткати” простим, „формальним” запитанням: „Пане, а ви заплатили національний податок?” Та може й краще сталося, що нікого не „затикали”, бо тоді, чого доброго, цілий Конгрес міг би розлетітися...

Гей, пригадую собі, як то ми, новоприбулі, підсміхалися на перших вічах в Америці, коли на трибуну виходив чесний дядьо, витягав з кишені чекову книжечку і казав:

— Велл, отут я кладу чека, на 25 талярів на ЗУДАК (чи на УКК) і прошу Президію дати мені слово.

— Що за дикі звичаї — купувати собі слово на вічу! — обурювались тоді новоприбулі амбасадори української справи.

А звичай, між іншим, не був такий поганий і велика шкода, що не прищепився серед нової іміґрації разом із модою на „кари”, телевізори та інші вік-енди...

На добавок лиха — вже й деякі старі могікани, задивившись на амбасадорів, починають забувати ці давні, гарні традиції...

Гей, Україно, Україно! Як важко тебе любити до глибини кишені!

Ікер.

• Help Wanted Male—Female •

ОПЕРЕЙТОРИ-КИ
з досвідом
при жіночих суконках.
CAROL MODES
448 Palisade Avenue
Cliffside Park, N. J.

• ПРАЦЯ •
Help Wanted—Male

ПОТРІБНО МУЖЧИН
до будови,
РОБІТНИКІВ — СТОЛЯРІВ
ПЛАМБЕРІВ.
Тільки одружені.
Голоситись особисто:
MADISON PARK
DEVELOPMENT
Corner of Ernston Road
and Bordentown Turnpike —
off Route 9
Near South Amboy — New Jersey

MILLWRIGHT
МЕХАНІКИ
40 годин, 5 днів плюс
надчисельні години.
Голоситись:
W. RALSTON & CO.
Bordentown Road
Old Bridge
New Jersey

ПОЖЕЖНИКИ
з „лайсенсом" і досвідом
Coal Fire — Call
W. RALSTON & CO.
Bordentown Road
Old Bridge, New Jersey

• ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ •

АРКА, 48 Е. 7-ма вул.
Ню Йорк (GR. 3-3550)
одержала
транспорт
европейських забавок.

ГОЛОВНА КВАРТИРА ДЛЯ
продажу українських платівок
і листівок.
CHESTER'S
1717 E. Carson St., Pittsburgh 3, Pa.
Відкрито денно до 6 години
в п'ят. і суб. до 9 веч.

Гриби з Карпат!
SURMA
11 East 7 St., New York 3

• НАПРАВКИ •

УКРАЇНСЬКИЙ
ГОДИННИКАР
Виконує по найдешевших цінах направи годинників і ювелірних речей.
Спеціяліст до направи штоперів (Stopwatch)
Приймаємо речі до позолочування і посріблювання.
А. РОПОВСЬКИЙ
Watch & Jewelry Repairing
187 2nd AVENUE
між 11-ю а 12-ю вул.
NEW YORK CITY

УКРАЇНСЬКИЙ ЮВЕЛІР
ІВАН СЯРЧИНСЬКИЙ
має на продаж всякого роду годинники так муж. як жіночі. Можна дістати різнородні перстені і шлюбні обручки, столове срібло, перстень з тризубом. Ціна дуже приступна, а для нових імігрантів спеціяльні полегші. — Адреса:
ІВАН СЯРЧИНСЬКИЙ
2928 Poplar St., Phila. 30, Pa.
Tel. ST 2-7602

• КНИЖКИ •

ВИЙШЛИ З ДРУКУ
дві книжки Гната О. Діброви:
1. „КЛАДКА ВИДІНЬ",
(поезії), ціна — 0.75
2. „ПОДОРОЖ У СВІТ"
(афоризми), ціна — $1.00
Книжки можна набути в укр. книгарнях Ню Йорку, Филаделфії, Дітройту, Шикаґо та інш. містах, а також в Торонто, Вінніпеґу, Едмонтоні, в Канаді.

• ПРАЦЯ •
Help Wanted—Male

ПРАЦЯ
В НОВІМ ДЕПАРТАМЕНТІ
Досконала нагода для кожного з досвідом у фабриці, що переробляє текстилі і папери.
Голоситись особисто:
W. RALSTON & CO.
Bordentown Road
Old Bridge, New Jersey

UPHOLSTERERS—SPRINGERS
мусять бути першоклясні механіки. Користі для цілої родини. Праця цілий рік. — Постійна праця. Голоситись особисто:
399 Washington St., Newark, N. J.
or Phone — MI 3-6886

ПОТРІБНО ТАППЕРІВ
з досвідом.
Постійна праця. Добра платня для відповідного мужчини. Досконала нагода.
ANTON'S
19 Huyler Ave., Tenafly, N. J.
Englewood 3-7143

• ПРАЦЯ •
Help Wanted—Female

ДІВЧАТА
SUN TUBE CORP.
Washington, N. J.
пропонує Вам працю в ясній, новій фабриці в приємнім окруженні.
До доброї заплати дає ще такі користі:
Забезпечення на життя
хворобові користі
пенсійний плян
платні свята
платні вакації
й багато більш інших.
Можливості помешкання.
Голоситись в Personnel Department між 8 рано і 4 попол. В інші години за попер. зголошенням.
Tel. WAshington, N.J., 9-0300
SUN TUBE CORP.
Rt. 30 (на північ від Traffic Circle).
WASHINGTON, N. J.

HAND DECORATORS
Досвідчені.
Праця при лямпах. Добра платня. Постійна праця.
Голоситись:
Metropolitan Lamp Mfg. Corp
2002 Utica Ave., Brooklyn, N. Y.
Tel. CL 2-4680

ПОТРІБНО оперейторів при Singer Sewing Machines. Покривала на сидження до авт. Побажані з досвідом або навчимо. Платня і комісове. Праця через цілий рік.
60 School St., Glen Cove, L. I.
4-6277

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ
КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ
ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕВІНГС

• PROFESSIONALS •

DR. ANNA MESSING
ЛІКАР З ВАРШАВИ
Косметика, лікарське усунення всіх вад цери, зайвого волосся, зморщок. "Facial Uplift" без операції.
Приймає після умови.
Телеф.: PLaza 7-1282
130 West 57 St. New York City

УВАГА!
Технічна Школа
Запишіться зараз на курси
АВТОМЕХАНІКІВ І ЇЗДИ!
AUTO REPAIR
Cars for
Road Test
GRamercy
7-8951
Залож. в 1916 р.
ШКОЛА ЇЗДИ
ДЕННІ Й ВЕЧІРНІ КУРСИ!
Фахові інструктори при знаменитім керівництві
Директора
LEONA TYCHNIEWICZA
ПОМАГАЄМО В ОДЕРЖАННІ ШОФЕРСЬКО-МЕХАНІЧНОЇ ПРАЦІ.
Закінчивши в нас курс впливає на одержання лайсенсу.
METROPOLITAN
Auto School
155 — 2nd Ave., бл. 10th St.
NEW YORK, N. Y.

„ГЕЛОВІН"

Якщо після заходу сонця в останній день жовтня почуєте якісь дивні неземські голоси під вашими вікнами, якщо ваш город нечайно наповниться дивними постатями „не з цього світу" і якщо, відчинивши двері на звук дзвінка, станете віч-на-віч з дивоглядною армією гномів, духів, піратів, циганів, червоних індіян та „людей з Марса", які вимагатимуть дарунків для себе, бо інакше „закленуть вас у гарбуз" — не бійтеся нічого. Це ж бо тільки „Геловін".

Бо ніч з 31-го жовтня на 1-го листопада буде повна „духів", які проходитимуть через ваш травник від дверей того до іншого дому, вигукуючи і регочучи з диявольською втіхою в міру того, як вони одержать такі дарунки як яблука, „бабелґам", желятинні фасольки чи горішки пінатс. В той спосіб діти, хоч і несвідомі того, святкують прадавню традицію.

Звичай зодягатися в дивні костюми на „Геловін" виводиться з давнього мрячного минулого старинної Британії — яких 25 століть тому, коли бородаті друїди (священослужителі кельтської раси) шептали свої закляття над кривавими жертвами поміж монолітами Стонеґенґ.

День 31-го жовтня був останнім днем кельтського календаря. Кельти вірили, що черговоі ночі (тобто з 31-го на 1-го) злі духи мандрують серед темряви, востаннє намагаючися нанести лихо перед приходом нового року. Тому кельти різними жертвами старалися з'єднати собі тих демонів. Християнство поклало край друїдському обожанню сонця, водночас вставляючи на день 1-го листопада „День Усіх Святих". Слово „Гелов" є староанглійського походження і значить стільки, що „святий", виводячись від слова „голі". „Геловін" повстало зі злучення слів „Гелове" та „івнінґ" — вечір перед Днем Святих.

Як і чому християнські діти підхопили звичай зодягатися в маски й костюми, зображаючі духів та дивні земні сотворіння і вимагати подарунків — а в загальному робити збитки — в навечер'я дня Всіх Святих, досі залишається невиясненою загадкою. Невідомо теж, чому той звичай практикується тепер більш-менш майже виключно на північно - американському континенті, хоча слід здогадуватися, що туди занесли його перші британські поселенці і зберегли його там в той час, як у Британії той звичай призабувся.

Та, які б там не були історичні основи того звичаю, одне є певне: „Геловін" остається типічно-американським звичаєм. То ж уважайте на „духів" і трактуйте їх приязно. Бо якщо занедбаєте відчинити двері і обдарувати їх яблуками чи цукерками, то може статися таке, що ваші вікна будуть замальовані милом або фіртка повисне на сусідньому телефонічному стовпі.

Краще бути в згоді з „духами".

(„Канадійська Сцена")

● Лестер Пірсон, канадійський міністер закордонних справ, який перебував з візитою в Москві, прилетів до Індії на двотижневі відвідини. Він відкриє м. і. новопобудовану греблю, будова якої коштувала $20 мільйонів.

● У Східньому Берліні судили 7 членів комуністичної, т. зв. „ліберально - демократичної" партії за „шпигунство" на користь Заходу. Всіх засуджено на кари в'язниці — від 5 до 10 років.

Членство в Українському Народному Союзі — це ваш національний обов'язок і особистий інтерес! Вступайте в члени У. Н. Союзу!

Посмертні Згадки

АНТОНІЙ БАГРІЙ, член 252 Відділу УНСоюзу в Шикаґо, Ілл., помер по тяжкій недузі 7-го вересня 1955 р. Покійний полишив в смутку дружину Анну, дочку Ольгу, зятя, внучку і брата Ілька. Похорон відбувся 12-го вересня з погребового заведення до Церкви св. о. Николая, а звідти на цвинтар св. о. Николая. — В. Й. П.!

Когут, секр.

ТАЦЯ ДАСКЕВИЧ, членка Відд. 80 УНСоюзу в Калюмет Сіті, Ілл., померла 18-го вересня 1955 р., в Іст Шикаґо, Інд. Покійна родилася в селі Вірко, пов. Перемишль, Зах. Україна. Полишила в смутку мужа Івана і дві сестри. Похорон відбувся при участи Родини, Членів та Знайомих. — В. Й. П.!

ЧУДЕСНА ФОРМУЛА
ДЛЯ ВОЛОССЯ
СИВИНА ЗНИКАЄ

Діє наче магічним способом, без поверховного фарбування. Хочете вже раз закінчити свої клопоти з сивим волоссям, не вживаючи трудних і фантастичних фарб, в які ніхто не вірить. Не вірите, що це є можливе? Спробуйте, так як тисячі інших це роблять, застосовуючи методу NUVIDA з чудовими результатами. Риску тут немає ніякого. Ви платите $5.00 за достатню кількість, щоб одержати бажаний колір волосся. Якщо по ужитті цієї кількости, Ви не будете повністю вдоволені поверніть порожню пляшку для повного звороту. Не пропустіть цієї нагоди. Пішліть цей відтинок газети до TRYSAN CO., Dept 35, Peekskill, N. Y., напишіть точно друком Ваше прізвище й адресу на відворотному боці коверти. Вам скоро пішлють Вашу посилку відворотною поштою. Не посилайте жадних грошей, заплатіть поштареві при доставі пакунка.

• Business Opportunity •

MEAT MARKET з машинами кухня до виробу вудження, машини до виробу "baloney & fran's," нова вуджарня, 1 трак і "business car," великий "stock canned goods," добрий бизнес для спільників.—Tel. EV 8-3437 (не телеф. в п'ят. і суботу).

ДЕЛІКАТЕСЕН — ПИВО
Добре положення —
добрий „ліз".
Продасться з стратою
по уміркованій ціні.
Телеф. власника:
KI 3-2235

• REAL ESTATE •

Продаю 2 ДОМИ з цегли, кругом дерева і малі городи.

1). Дім 10 рок. 2 великі і 2 малі кімнати, модерна лазничка на першому поверсі. Партер: вітальня, їдальня, кухня, кімната і лазничка. Ціна $19,000, готівки $5,000.

2). Дім 12 років, 6 кімнат, кухня, лазничка, на першому поверсі; 7 кімнат, кухня і лазничка в партері — ціна $22,000, готівки $6,500.

Обидва доми мають тераси на 1-му поверсі, нова каналізація, електрика, вода, ґаз, огрівання, піч на оливу, ґаражі на 2 авта, ½ милі від міста Hempstead, дуже добра комунікація на всі сторони, 45 хвил. до Ню Йорку; легко дістати працю для мужчин і жінок, також по фаху.

Прошу голоситися на адресу:
IWAN WOWK
112 Bedell St., Hempstead, N. Y.

• FARMS FOR SALE •

КУРЯЧА і шиншілева фарма. North Shore положення, повне влаштування, торговельний лайсенс. Містимість на 10,000. Помешкання, 6 кімнат, 2 лазнички, ґараж на 2 авта, 3 акр. гарної землі. Жадає $38,000, довільні сплати. Frederick W. Mattheiesen — Broker — 1089 Jericho Trpk., E. Northport, L.I. Forrest 8-9925.

БАЖАЄТЕ МАТИ ФАРМУ?
Пишіть по-українськи за безплатними описами (в укр. мові) і знимками фарм.
VIC'S FARM AGENCY
113 W. Division Street,
Neillsville, Wisconsin

• AUTO •

ВЕЛИКИЙ ВИПРОДАЖ
'55 CHEVROLETS і багато інших нових авт з того року.
— E-Z Terms
BARREL AUTO SALES
199 N. Broad St., Elizabeth, N. J.
ELizabeth 3-9826
Відкрито вечорами.

ПРО НЕВРАЛГІЧНІ БОЛІ
й терпіння мускулів

Якщо ви терпіли колись на страшні невральгічні болі, які вертять і рвуть вас; якщо ви напів божевільні від нещасних болів мускулів; якщо ви дали би все, щоб дістати поміч проти тих болів і мук, які роблять вас калікою, — то поцікавтеся і послухайте дещо про лік АНТРО.

Лікарські звідомлення вказують, що та чудесна назва швидко облегшує болі від різних невралгічних недуг, як запалення зв'язок між мускулами, плечей, рук і ніг, або від понатяганих мускулів. Користувачі захоплено висловлюються про знамениту поміч, яку вони дістали інколи від першого невеликого дозування.

Не терпіть даром другий день тортурів, тільки спробуйте АНТРО. Можете легко дістати цей лік поштою, написавши до KINGSLY CO., Dept. 13, Box 415, Peekskill, N. Y. Щоб мати певність напишіть своє прізвище й адресу друкованим письмом на обороті коверти. Ви одержите відвортною поштою звичайно $6.00 порцію, тільки за $5.00 плюс 63¢ оплата COD. Заплатіть листоноші при одержанні посилки. Зробіть це тепер поки можете ще дістати АНТРО.

Ім'я ____________
Адреса ____________
Місто ____________ Стейт ____

• РОЗШУКИ •

Пошукую Йосифа СОХАНА зі села Боберка, пов. Турка, Зах. Україна. Зголоситись прошу в дуже важній справі на адресу:
PETRO SACHARNASKY
Hogbin Road R. D. 3,
Millville, N. J., U.S.A.
Заграничні часописи прошу про передрук.

ВІРА ЩЕНКО
пошукує Рідних і Знайомих зі села Станковати, Кіровоградська область.
Адреса:
VERA MISKO
R. D. 2, Phoenixville, Pa.

КАСІЯН ГРИНЬ в Шикаґо відізвіться.
ДІДУХ,
6850 Delormier Avenue
Montreal, Que., Canada.

• МЕШКАННЯ •
До винайму кімнати

КІМНАТА
УМЕБЛЬОВАНА
велика, сонячна
з правом користування кухні і холодільника для самітнього мужчини чи жінки при бездітній родині в гарній дільниці Менгетену.
Телеф. від 10-6 вечора
WA 3-0954

ДО ВИНАЙМУ
для жінок або дівчат 3 окремі умебльовані кімнати з повним комфортом. Оглянути можна щодня від 5 до 9 вечора при
203 East 13th St., Apt. 4B
New York City

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

• MISCELLANEOUS •

АНГЛІЙСЬКА
СТЕНОГРАФІЯ
европейський легкий систем,
25 лекцій, елемент. вища.
КОРЕСПОНДЕНЦІЙНО.
По інформації:
T. ORDYNEC
54 Follis Avenue
Toronto, Ont., Canada

ЗНАЙШОВ ПОМІЧ по 15 р. терпіння, заживаючи Leon Solid Liniment на артретизм або ревматизм для доброї циркуляції крови. $1.00 моні ордер (не готівка). LEON, 311 5th Avenue, R. 209-S, New York 16, N. Y. Показ в Newberry 10¢ Store, 783 Manhattan Ave., коло Meserole Brooklyn, N. Y.

ПРИМІЩЕННЯ для мужчин і жінок у малій лікарні — для старших віком реконвалесцентів і інвалідів. Ресстровані, з лайсенсом, практикуючі медсестри в службі 24 год. денно. Дім зі стейтовим дозволом. Grenoble Nursing Home, 157 Thomas St., Bloomfield, N. J. Bloomfield 2-7907

НАРЕШТІ
HT.LAX — чай на прочищення, що його започаткував покійний Dr. Joseph Tuliglowicz і уживаний до тепер тільки його пацієнтами — подається тепер для широкого загалу. Приносить чудову полегшу, коли потрібно наглої помочі.
ЗАЖИВАЙТЕ ЦЕ ЯК ТАБЛЕТКУ
або
ПИЙТЕ ЦЕ ЯК ЧАЙ
Питайте у Вашій найближчій аптеці, або пишіть прямо до:
TULIGLOWICZ
CHEMICAL CO.
49 Lincoln Park, Newark 2, N.J.
Phone MA 3-3573

ПАЧКИ ДО ЕВРОПИ
І ВСІХ ЧАСТИН СВІТУ.
Гарантована доставa.
Матеріяли на убрання, плащі і сукні, полотна на постіль та білизну, живностеві пачки і всілякі лікарства.
ПИШІТЬ ПО КАТАЛОГИ.
J. NAWROCKI AGENCY
617 Grove St., Irvington 11, N.J.

ЗАРОБІТЬ ГРОШІ ВДОМА
Приємний бизнес у вільний час приносить гроші. Гарантована гарна якість товару. $290 пара. Безплатні інформації — пишіть, щоб умовитися. ANDES CHINCHILLA, Rm. 830, 11 W. 42 St., N.Y.C.

HALLETT & HALLETT
ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ
від 1854
HALLETT HOMESTEAD
FLushing 9-0062
Northern Blvd & 147th St.,
Flushing
Howard L. Hallett, Jr. Lic. Mgr.
Wesley Hallett, Treas.

• КУРСИ — НАУКА •

Курс Інженерного Креслення
при УКРАЇНСЬКОМУ ТЕХНІЧНОМУ ІНСТИТУТІ
320 EAST 14th STREET, NEW YORK 3, N. Y.
провадиться що ПОНЕДІЛКА з 7-ої год. вечора в примущенні Самопомочі — 68 Іст 7-ма вул. Запис продовжується. Реєстрація в канцелярії Інституту.
• Ті, що живуть поза Ню Йорком можуть студіювати заочно. •

КУРС ІНЖЕНЕРНОГО КРЕСЛЕННЯ
УКРАЇНСЬКОГО ТЕХНІЧНОГО ІНСТИТУТУ
КЛЯСА — У ФИЛАДЕЛФІЇ
ЗАПИСИ провадяться в домівці Т-ва Українських Інженерів — 813 North Franklin St., Philadelphia, Pa., що СУБОТИ від 5-ої до 7-ої веч і що НЕДІЛІ від 1-ої до 2-ої год. попол. Там же докладні інформації. Після закінчення курсу Інститут в Ню Йорку видає свідоцтва, що є важні в підприємствах і у всіх високих технічних школах на терені Америки.
Рівночасно закликаємо всіх бувших студентів УТГІ, головно старших семестрів, а також інших високих шкіл, які бажали би закінчити студії при УТІ в Ню Йорку, зголошуватися за інформаціями у тому ж місці й годинах, що подано вище.

Провадиться ЗАПИС на матуральні курси. Абсольвент, що закінчить ці курси, має право вписатися на студії УТІ в Ню Йорку, а також до всіх американських каледжів і університетів. — Навчання буде провадитися ввечорі від 6-ої до 9:30 веч. Вік необмежений.
Запис провадиться в домівці Т-ва Українських Інженерів — 813 North Franklin St., Philadelphia, щосуботи від 5 до 7 год. веч., і щонеділі від 1 до 2 год. попол. Там же докладні інформації.

Праця—Help Wanted—Agency—Праця

Шукаєте праці — шукаєте робітника?
Зверніться до Агенції Посередництва Праці
TOMPKINS SQUARE EMPLOYMENT AGENCY
33 3rd Avenue, New York 3, N. Y. • Tel. ORchard 4-1137
Особливо потрібні кваліфіковані, або некваліфіковані робітники до праці в ресторанах:
КУХАРІ, БУФЕТОВІ (COUNTERMEN), КЕЛЬНЕРИ, ПОСЛУГАЧІ, ПОМИВАЧІ і ін.
• Заходьте до нашої Агенції, яка існує вже 50 років! • Наша Агенція відома, що дає охочим добру й добре платну працю! Переконайтеся про це!
JOHN GELETY, власник

• MISCELLANEOUS •

TEMPO GIFT PARCELS
ПАКУНКИ-ДАРУНКИ
ДО ВСІХ КРАЇН ЕВРОПИ
З ОПЛАЧЕНИМ ТУТ МИТОМ.
Харчі, новий й уживаний одяг та ліки.
TEMPO GIFT PARCELS CO.
100 West 72nd Street, New York 23, N. Y.
Скора обслуга. SChuyler 4-9100. Гарантія доставки.

EVergreen 3-4450
Maple Coal & Coke Co.
Anthracite FUEL OIL Bituminous
OIL BURNERS — Sales and Service
72-74 BOX STREET BROOKLYN 22, N. Y.
Deliveries to: MANHATTAN • BRONX • QUEENS
Власник Т. КУДЛАК

ЧИ ПОТРІБНО ЧИСТИТИ ДИВАНИ?
Передайте їх тільки до
МОДЕРНОЇ
ФІРМИ ЧИЩЕННЯ ДИВАНІВ
У ВАШІЙ ОКРУЗІ
ЦЮ ФАБРИКУ ВЕДУТЬ ДОСВІДЧЕНІ ФАХІВЦІ ЧИЩЕННЯ КИЛИМІВ, ЗАСТОСОВУЮЧИ ДО ТОГО НАЙКРАЩІ НАУКОВІ МЕТОДИ.
ДАРОМ ЗАБИРАННЯ І ДОСТАВА
Вся праця ґарантована. Асекурація переховання.
STORING • ALTERING • REPAIRING • INSTALLING
RELIABLE від 1929 RUG CLEANERS
835 - 845 RIVER ST., PATERSON, N. J.
MU. 4-3790 — MU. 4-7314

MARINE CLEANERS "Dry cleaning at its best"
Чистимо килими, футра, переховуємо — перемо сорочки.
STEFAN URBAN, власник
Головний магазин і бюро: 420 HAMILTON BLVD, SO. PLAINFIELD, N. J.
Філія: 105 NIAGARA STREET, NEWARK, N. J.
ПО ВІДБІР І ДОСТАВУ ТЕЛЕФОНУЙТЕ:
в околиці Плейнфілд PL 6-0707 — в околиці Ньюарку MI 2-2579

'56 Dodges
Mohr Motors
of Caldwell
Auth Dodge-Plymouth Dealer
115 BLOOMFIELD AVE
CAldwell 6-7500
САМЕ ТЕПЕР ДОБРІ ЦІНИ!
Великий випродаж
Переконайтеся про низькі ціни!
вечорами до 9:30
в суботу і неділю до 6:30

ІВАН ВУЙКІВ
знана українська
ФУТРЯНА ФІРМА
виконує на замовлення елеґантні футра по найновіших фасонах і з досконалих шкірок.
Також переробляє старі футра на найновіші фасони. Приймаємо футра на переховування. Відбір і доставка на місце.
J. Wujkiw, Inc.
Manufacturing FURRIER
111 East 7th Street,
New York 9, N. Y.
Tel. SPring 7-8710

КУПУЙТЕ
В ПІДПРИЄМСТВАХ,
ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ
„В СВОБОДІ"

Phone MA 7-1761
PETER S.
MURIANKA
УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
FUNERAL DIRECTOR
413 Fairmount Avenue
Philadelphia 23, Pa.

ІВАН КОВАЛЬЧИК
FUNERAL HOME
COMPLETELY
AIR CONDITIONED
ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В СТЕЙТІ
NEW JERSEY
Ціни приступні для всіх
Обслуга чесна і найкраща.
У випадку смутку в родині кличте нас в день так і в ночі:
JOHN
KOWALCHYK
129 GRAND STREET,
cor. Warren Street,
JERSEY CITY, 2, N. J.
Tel. HEnderson 4-5131

Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN
FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED
Обслуга Щира і Чесна
Our Services Are Available Anywhere in New Jersey
801 SPRINGFIELD AVENUE,
IRVINGTON, N. J.
NEWARK, N. J.
ESsex 5-5555

ІВАН БУНЬКО
УКР. ПОГРЕБНИК
Обслуга чесна і найкраща.
ЦІНИ ПРИСТУПНІ
John Bunko
Licensed Undertaker
& Embalmer
REASONABLE PRICES
437 EAST 5th STREET
New York City
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ
Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку даром.
Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

DUNLEY HAT SHOP
14 SAINT MARK'S PLACE, NEW YORK CITY
(Іст 8 вул., між 2-3 Евеню)
має на складі великий вибір осінніх і зимових КАПЕЛЮХІВ від $3.99 та більше Маємо також великий вибір фільцових велюрових капелюхів найкращої якости в різних кольорах і найновіших фасонах власного виробу та відомої марки капелюхи KNOX. Кожний капелюх ґарантований. Куплений в нас капелюх чистимо фабричною методою. Пригадуємо, що у нашому відділі МУЖЕСЬКОЇ ГАЛЯНТЕРІЇ першої якости різнородні сорочки, знаної марки "JAYSON" й інші від $1.99 вгору. Всі сорочки ґарантовані в пранні. У великому виборі також: дощевики, парасолі, імпортовані светери, краватки, шкарпетки, паски, шалики й інші зимові речі.
Просимо зайти і переконатись про високу якість матеріялу та низьку фабричну ціну. — Говоримо по-українськи. — Слухайте наші оголошення по радіо-програмі п. Мельника кожної неділі між 7-8 год. рано на хвилях 1480, станція WHOM.
• Отворено щоденно до 8-ої веч., в суботи до 10:00. •
DUNLEY HAT SHOP
14 SAINT MARK'S PLACE (East 8th St. Bet. 2-3 Ave.) NEW YORK, N. Y.